

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

15 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena și Boico Victor,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de avocatul Istrati Adrian în numele inculpatei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 septembrie 2019, precum și sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 18 ianuarie 2019, în cauza penală în privința inculpatei

Postu Tamara xxx, născută la xxx, originară din xxx, domiciliată în xxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 20.04.2018 – 18.01.2019;

Instanță de apel: 13.03.2019 – 10.09.2019;

Instanță de recurs: 25.11.2019 – 15.09.2020.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 18 ianuarie 2019, Postu Tamara a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art.190 alin.(5) Cod penal, la 8 ani și 4 luni închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activități legate de gestionarea și păstrarea bunurilor materiale și a mijloacelor financiare, pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei închisorii în penitenciar de tip închis pentru femei.

A fost respinsă solicitarea procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 1 820 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *in fapt*, a constatat că Postu Tamara a săvârșit escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii și calităților substanțiale ale obiectului, determinată de comportamentul viclean, care a produs daune considerabile, săvârșită cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari, în următoarele circumstanțe:

Astfel ea, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, la 31.05.2016, pe timp de zi, aflându-se în mun. Chișinău, în biroul notarului Gladîș Oleg, amplasat pe str. Pușkin 50A, inducând-l în eroare pe cet. Odobescu Victor, prin prezentarea ca adevărat a unei fapte mincinoase în privința naturii și calității

substanțiale a obiectului, determinată de comportamentul său viclean, creându-i o pretinsă și falsă realitate precum că are posibilitatea de a organiza prelungirea contractului de locațiune și diviza terenul care se afla în posesia SRL "Stegros Imobil" în temeiul contractului de locațiune nr. 26a din 18.09.2009, cu suprafața de 0.45 ha, amplasat în zona drumului M2 Chișinău-Soroca-frontiera cu Ucraina, km.11, în apropierea com. Stăuceni, mun. Chișinău și a-l înregistra la organele cadastrale, ceea ce de fapt nu era în stare să realizeze, după ce l-a determinat pe Odobescu Victor să-i transmită suma de 16 000 euro, echivalent a 356 603 lei, bani pe care ia însușit, iar pretinsele obligațiuni asumate nu le-a îndeplinit, prin care fapt i-a cauzat părții vătămate daune în proporții deosebit de mari.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanța a reținut în drept că, faptele inculpatei întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal - adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, săvârșite cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.

3. Avocatul Istrati Adrian în numele inculpatei a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia cu declararea nulității acțiunilor de urmărire penală efectuate după 11.08.2018 și emiterea unei decizii de achitare.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, partea acuzării atât în cadrul urmăririi penale cât și în cadrul cercetării judecătorești nu a demonstrat faptul comiterii escrocheriei de către inculpata Postu Tamara, toată acuzarea s-a bazat doar pe niște presupuneri.

Concluzia instanței de fond contravine probelor din dosar precum și raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1 -R-525 din 14.02.2018.

Apărarea a considerat că, instanța de fond eronat a apreciat legală învinuirea adusă inculpatei Postu Tamara, or aceasta este ilegală și pasibilă declarării nule în temeiul art.251 Cod de procedură penală din următoarele motive:

- nu se încadrează în cele prevăzute de norma penală, în speță persistând niște relații civile fapt confirmat prin ordonanța Judecătoriei Orhei din 12.09.2016 în cauza civilă nr. 2p/o-229/16 conform căreia s-a încasat de la debitorul Postu Tamara în beneficiul creditorului Odobescu Victor datoria în baza contractului de împrumut din 31.05.2016 în mărime de 16 000 (șaisprezece mii) Euro, mai mult ca atât hotărârea respectivă se află la executare în procedura executorului judecătoresc Isac Nina fapt confirmat prin actele anexate la materialele cauzei penale, astfel probele din dosar confirmă neexecutarea hotărârii, dar nu comiterea faptei de escrocherie.

- Acțiunile inculpatei Postu Tamara nu pot fi calificate în baza prevederilor art.190 alin.(5) Cod penal, deoarece potrivit prevederilor punctului 15) al Hotărârii Plenului CSJ nr. 23 din 28.06.2004 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, modificată la data de 22.12.2014 prin Hotărârea Plenului CSJ nr. 12.

În speță, faptul că inculpata nu urmărea scopul însușirii mijloacelor bănești

care aparțin părții vătămate Odobescu Victor se confirmă prin încheierea contractului de împrumut autentificat notarial. Mai mult ca atât, în cazul dorinței de a însuși mijloacele bănești inculpata Postu Tamara, transcria proprietățile sale pe persoane terțe ca partea vătămată să nu aibă careva posibilități de a sechestra bunurile respective.

Totodată, prin recipisa anexată la materialele cauzei se confirmă restituirea mijloacelor bănești în sumă de 16 000 euro, martorului Vinari Elena, care a gajat bunurile sale părții vătămate Odobescu Victor, faptul respectiv a fost confirmat în instanța de judecată prin declarațiile martorului Vinari Elena, Vinari Victor și declarațiile părții vătămate Odobescu Victor. Faptul respectiv se confirmă prin raportul de expertiza judiciară nr.34/12/1-R-525 din 14.02.2018, conform concluziei expertului inscripția din recipisă cu conținutul „Eu Lena am primit 16 000 Euro de la Tamara 31.05.2016” a fost executată de însăși Vinari Elena.

De asemenea, apărarea a considerat că inculpata corect a restituit suma de 16 000 Euro martorului Vinari Elena deoarece aceasta la moment era administratorul SRL „Stegros Imobil” terenul căreia urma a fi divizat, iar banii respectivi au fost achitați anume pentru efectuarea plăților de divizare a terenului respectiv.

Declarațiile martorului Vinari Elena precum că „de către inculpata Postu Tamara i-a fost restituită datoria de una mie euro, pe care aceasta o avea față de Vinari” consideră a fi apreciată de instanța de judecată critic, or potrivit înscrisurilor anexate de partea apărării și anume a hotărârii Judecătoria Botanica mun. Chișinău din 24.02.2010 pe cauza civilă nr. 2-1567/2010 martorul Vinari avea datorii în sumă de 1 428 lei față de SA „Apă Canal” pentru livrarea agentului termic.

Mai mult ca atât, apărarea a prezentat în instanță extrasul din lista dosarelor care se examinează de către Judecătoria mun. Chișinău, conform căreia martorul Vinari Elena de mai mulți ani, are mai multe litigii cu diferite instituții bancare legate de încasarea datoriei. Astfel, în situația când martorul Vinari Elena avea mai multe datorii, inclusiv la serviciile comunale, cum aceasta a avut posibilitatea de a împrumuta unei persoane necunoscute la acel moment suma de 1000 euro, pentru care nici nu a solicitat eliberarea unei recipise. În speță, cet. Postu Tamara nu s-a folosit de careva acte false, pentru a cauza prejudiciu companiei.

În atare situație, apărarea a considerat că acțiunile inculpatei Postu Tamara se încadrează în prevederile normelor dreptului civil la capitolul neonorarea obligațiilor asumate și nu cade sub incidența normei penale. Apărarea a considerat că, instanța de fond a ignorat faptul că inculpata Postu Tamara la data de 11.01.2018 a fost pusă sub învinuire contrar prevederilor art.63 alin.(2) pct.3) Cod procedură penală, iar aceste acțiuni din partea organului de urmărire penală și instanței de fond contravin prevederilor art.11 alin. 5) Cod procedură penală.

Astfel, apărarea a opinat că organul de urmărire penală urma să o recunoască pe inculpata Postu Tamara în calitate de bănuit cel târziu la data de 20.05.2017 și nu la data de 05.12.2017. În speță, cauza penală nr.2017020811 a fost pornită concret în privința cet. Postu Tamara conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiuni prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal. Prin urmare, organul de urmărire penală a omis termenul de 3 luni, de punere sub învinuire a bănuitei Postu Tamara, aceasta aflându-se în calitate de bănuită o perioadă mai mare decât termenul limită stabilit de art.63 alin.(2), (5) Cod de procedură penală - încălcare esențială a legii

procesuale penale, care afectează drepturile și interesele legitime ale persoanei. Acest drept al bănuitului reiese și din stipularea art.30 Cod procedură penală, iar raportând la această stare de drept prevederea art.230 Cod de procedură penală - nerespectarea termenului impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat - se rezumă că ordonanța de punere sub învinuire a bănuitei Postu Tamara din 11.01.2018 este nulă.

La fel, apărarea a considerat că, prin respingerea de către instanța de fond a cererii apărării privind dispunerea unei expertize grafologice de către instanța de fond sau încălcat prevederile art.24 Cod de procedură penală și art.6 CEDO (dreptul la un proces echitabil) potrivit cărora procesul penal este un proces contradictoriu, la fel art.24 alin.(3) Cod de procedură penală, prevede expres că părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind învestite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor.

De asemenea, apărarea a menționat că instanța de fond a aplicat o interpretare extinsă a raportului de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-525 din 14.02.2018 și anume a sintagmei „probabil modificarea sumei inițiale 1 000 în suma 16 000 prin adăugare de traseu obținând cifra 6 și una cifră 0" în situația când în concluzia experților este o neclaritate cine a efectuat modificările respective.

3.1. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea parțială a acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri, în partea încasarea cheltuielilor judiciare în sumă de 1 820 lei.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, neîncasarea din contul inculpatei a cheltuielilor judiciare ar atrage după sine neasigurarea scopului pedepsei penale și anume reeducarea inculpatei, restabilirea ordinii de drept, ba din contra într-un mod tacit va favoriza condamnată să comită fapte analogice pe viitor, conștientizând că ca rezultat al comiterii lor, nu suportă cheltuieli și nu este obligată în conformitate cu normele legale de a le achita, cauzând astfel cheltuieli statului.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 septembrie 2019, apelurile declarate au fost respinse ca nefondate, cu menținerea sentinței.

4.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel a indicat că, prima instanță la pronunțarea sentinței, corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpata Postu Tamara a săvârșit escrocheria imputată ei, prevăzută de art.190 alin.(1) Cod penal.

Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală și care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art.101 Cod procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

De asemenea, instanța de apel a stabilit că în raport cu circumstanțele invocate în cererea de apel, se atestată că acțiunile inculpatei Postu Tamara corect au fost recalificate prin ordonanța de punere sub învinuire din 30 octombrie 2018 de la art.190 alin.(5) Cod penal (în redacția Legii nr. 985-XV din 18.04.2002) la art.190 alin.(5) Cod penal (în redacția Legi nr.179/26.07.2018) or, ținând cont că la 17.08.2018 au intrat în vigoare modificările la dispoziția art.190 Cod penal aprobate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, în legătură cu ce acuzatorul de stat a schimbat și completat învinuirea adusă inculpatei Postu Tamara expusă într-o altă redacție, conform prevederilor legale în vigoare.

În așa fel, instanța de apel a considerat că prin modificările legislative ale art.190 Cod penal, citate supra, legislatorul n-a dezincriminat escrocheria, n-a schimbat conceptul escrocheriei sau conținutul ei, ci, ținând cont de recomandările CEDO și ale altor documente naționale, regionale și internaționale, cât și de Hotărârile Curții Constituționale a R. Moldova privitor la previzibilitatea normei penale, a înlocuit sintagmele prea generale, cum erau înșelăciunea sau abuzul de încredere, cu fapte prejudiciabile, metode și mijloace de comitere a escrocheriei mai concrete, mai clare.

Cu referire la poziția apelantului referitor la dezacordul lui cu ordonanța de punere sub învinuire a cet. Postu Tamara din 11.01.2018, instanța de apel a reiterat faptul că, potrivit procesului-verbal din 13.04.2018, de prezentare învinuitului și apărătorului său a materialelor de urmărire penală, după luarea cunoștinței de materialele urmăririi penale, apărătorul Istrati Adrian în interesele învinuitei Postu Tamara a avut anumite obiecții referitor la efectuarea urmăririi penale și prin cererea înaintată la 17.04.2018 a solicitat declararea nulității ordonanței de punere sub învinuire a cet. Postu Tamara din 11.01.2018 și încetarea urmăririi penale nr.2017020811 din motiv că nu există fapta infracțiunii în acțiunile învinuitei Postu Tamara, iar prin ordonanța din 17.04.2018 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Rîșcani, Recean Roman, a fost respinsă, ca neîntemeiată, cererea apărătorului Istrati Adrian din 17.04.2018 în interesele învinuitei Postu Tamara.

Instanța de apel a menționat că încălcările invocate de către partea apărării sunt neîntemeiate în partea nominalizată, deoarece avocatul inculpatei a avut anumite obiecții referitor la efectuarea urmăririi penale, solicitând să fie încetată urmărirea penală în privința inculpatei Postu Tamara, în termenul prevăzut de lege, adică la terminarea urmăririi penale, și ei au pierdut dreptul de a invoca presupusele carențe ale organului de urmărire penală ulterior, adică în instanțele de judecată, iar instanța de fond cât și cea de apel, potrivit art.251 Cod de procedură penală, nici nu au temei și suport legal pentru a declara nulitatea anumitor acțiuni de urmărire penală și declararea nulității căror va acte procedurale de la urmărirea penală, or verificarea legalității acestora ține de competența procurorului ierarhic superior, iar potrivit art.313 alin.(1) Cod de procedură penală, plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Totodată, instanța de apel a constatat că nu este întemeiată critica din apelul declarat în interesele inculpatei Postu Tamara, ce ține de aprecierea și interpretarea eronată în opinia acestuia a probelor, ce a dus la stabilirea greșită a faptelor, deoarece instanța de fond, ținând seama în plină măsură de prevederile art.99-101 Cod de procedură penală, a cercetat sub toate aspectele probele prezentate de către părți, a audiat inculpata, părțile vătămate și martorul, a cercetat probele administrate la dosar, dând citire proceselor-verbale și altor documente, verificându-le și apreciindu-le just prin prisma pertinentei, concludenții, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu - din

punct de vedere al coroborării lor și ca urmare corect au stabilit starea de fapt, încadrarea în drept și vinovăția inculpatei Postu Tamara.

Prin urmare instanța de apel a conchis că, la caz nu este prezentă nici o discordanță între cele reținute de instanța de fond și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente ce au avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține. Instanța de apel consideră că argumentele apelantului în interesele inculpatei precum că concluzia expusă de instanța de fond în sentința adoptată este eronată și contradictorie, contrară probatoriului administrat sunt neîntemeiate, or instanța ierarhic inferioară corect a ținut cont de probele administrate la materialele cauzei și prezentate de părți și just a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatei Postu Tamara, motiv din care apelul apărătorului Istrati Adrian în interesele inculpatei Postu Tamara a fost respins ca nefondat.

4.2. Cu referire la cerința procurorului privind încasarea de la inculpată în beneficiul statului a cheltuielilor suportate pentru efectuarea expertizei grafologice în mărime de 1 820 lei, instanța de apel a considerat că, prima instanță a conchis corect că, aceasta este neîntemeiată, reieșind din prevederile art.art.227, 229 Cod de procedură penală.

În același context, instanța de apel a reamintit că, alin.(2) al art.143 din Codul de procedură penală, a fost abrogat prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018, potrivit căruia „Plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat”, iar fapta a fost săvârșită de către inculpata Postu Tamara, până la adoptarea acestei Legi, adică la 31.05.2016, solicitarea apelantului, procurorului Recean Roman cu privire la încasarea de la inculpata Postu Tamara, în beneficiul statului, a cheltuielilor judiciare în mărime 1 820 lei este una neîntemeiată și astfel, instanța de apel a considerat necesar de a o respinge.

5. Avocatul Istrati Adrian în numele inculpatei, în temeiul art.427 alin.(1) pct.6), 8), 9), 10), 12), Cod de procedură penală, a contestat cu recurs hotărârile, solicitând casarea acestora cu pronunțarea unei hotărâri de achitare.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, acțiunile inculpatei nu se încadrează în norma penală, în speță persistând niște relații civile fapt confirmat prin ordonanța Judecătoriei Orhei din 12.09.2016 în cauza civilă nr. 2p/o-229/16, potrivit căreia s-a încasat de la debitorul Postu Tamara în beneficiul creditorului Odobescu Victor datoria în baza contractului de împrumut din 31.05.2016 în mărime de 16 000 (șaisprezece mii) Euro, mai mult ca atât, hotărârea respectivă se află la executarea în procedura executorului judecătoresc Isac Nina fapt confirmat prin actele anexate la materialele cauzei penale, astfel probele din dosar confirmă neexecutarea hotărârii, dar nu comiterea faptei de escrocherie. Totodată, a menționat că la moment în procedura Judecătoriei Orhei, (sediul Central) se află la examinare cererea de revizuire a inculpatei depusă împotriva ordonanței Judecătoriei Orhei din 12.09.2016, fapt confirmat prin actele anexate la materialele cauzei.

Apărarea consideră că, acțiunile inculpatei Postu Tamara nu pot fi calificate în baza prevederilor art.190 alin.(5) Cod penal, deoarece potrivit prevederilor punctului 15) al Hotărârii Plenului CSJ nr.23 din 28.06.2004 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, modificată la data de 22.12.2014 prin

Hotărârea Plenului CSJ nr.121 „Este necesar ca instanțele judecătorești să ia în considerație că în cazul escrocheriei, victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere.

În speță, faptul că, inculpata nu urmărea scopul însușirii mijloacelor bănești care aparțin părții vătămate Odobescu Victor, se confirmă prin încheierea contractului de împrumut autentificat notarial.

Mai mult ca atât, în cazul dorinței de a însuși mijloacele bănești inculpata Postu Tamara, transcria proprietățile sale pe persoane terțe ca partea vătămată să nu aibă careva posibilități de a sechestra bunurile respective.

Totodată, apărarea a indicat că, prin recipisa anexată la materialele cauzei se confirmă restituirea mijloacelor bănești în sumă de 16 000 euro, martorului Vinari Elena, care a gajat bunurile sale părții vătămate Odobescu Victor, faptul respectiv a fost confirmat în instanța de judecată prin declarațiile martorului Vinari Elena, Vinari Victor și declarațiile părții vătămate Odobescu Victor.

De asemenea a explicat că, circumstanțele descrise se confirmă prin raportul de expertiza judiciară nr.34/12/1-R-525 din 12.2018, conform concluziei expertului inscripția din recipisă cu conținutul „Eu Lena am primit 100 Euro de la Tamara 31.05.2016" a fost executată de însăși Vinari Elena.

În contextul dat, apărarea consideră că, inculpata corect a restituit suma de 16 000 Euro martorului Vinari Elena deoarece aceasta la moment era administratorul SRL "Stegros Imobil,, terenul căreia urma a fi divizat, iar banii respectivi au fost achitați anume pentru efectuarea plăților de divizare a terenului respectiv.

Apărătorul a remarcat că, declarațiile martorului Vinari Elena precum că, „de către inculpata Postu Tamara i-a fost restituită datoria de una mie euro, pe care aceasta o avea față de Vinari" urmează a fi apreciate de instanța de recurs critic, or potrivit înscrisurilor anexate de partea apărării și anume a hotărârii Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 24.02.2010 pe cauza civilă nr. 2-1567/2010, martorul Vinari avea datorii în sumă de 1 428 lei față de SA „Apă Canal" pentru livrarea agentului termic. Mai mult ca atât, apărarea a prezentat instanței extrasul din lista dosarelor care se examinează de către Judecătoria mun. Chișinău, conform căreia martorul Vinari Elena de mai mulți ani, are mai multe litigii cu diferite instituții bancare legate de încasarea datoriei.

Astfel, în situația când martorul Vinari Elena avea mai multe datorii, inclusiv la serviciile comunale, cum aceasta a avut posibilitatea de a împrumuta unei persoane necunoscute la acel moment suma de 1 000 euro, pentru care nici nu a solicitat eliberarea unei recipise.

În continuare apărătorul a invocat că, cauza penală nr.2017020811 a fost pornită în privința bănuitei Postu Tamara, astfel ordonanța de pornire a urmăririi din 15.05.2017 este prima componentă a conceptului de „acuzatie în materie penală" în sensul Convenției, și anume la „notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale".

Ulterior, la 11.01.2018 cet. Postu Tamara a fost pusă sub învinuire în baza art.190 alin.(5) Cod Penal.

Apărarea a explicat că, la 11.01.2018 cet. Postu Tamara a fost pusă sub învinuire în baza art.190 alin.(5) Cod Penal, contrar prevederilor art.63 alin.(2) pct.3) Cod de procedură penală, iar instanța de fond a ignorat acest fapt.

Mai mult, apărătorul a învederat că, raportând acesta stare de drept la prevederile art.230 Cod de procedură penală, nerespectarea termenului impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat – se rezumă că ordonanța de punere sub învinuire a bănuitei Postu Tamara din 11.01.2018 este nulă.

La fel, apărarea a menționat că, prin respingerea de către organul de urmărire penală, instanța de fond și instanța de apel a cererii apărării privind dispunerea expertizei grafologice de către instanțele inferioare, s-au încălcat prevederile art.24 Cod de procedură penală și art.6 CEDO (dreptul la un proces echitabil).

A indicat că, la etapa de urmărire penală a fost efectuată expertiza judiciară nr.34/12/1-R-525 din 14.02.018, conform concluziei expertului inscripția din recipisă cu conținutul „Eu Lena am primit Euro de la Tamara 31.05.2016” a fost executată de însăși Vinari Elena”. La fel, în concluzie este indicat că: „probabil modificarea sumei inițiale 1000 în suma 16 000 prin adăugare de traseu obținând cifra 6 și una cifră 0”.

La etapa informării participanților despre finalizarea urmăririi penale, apărarea a solicitat efectuarea unei expertize suplimentare, însă de către procuror a fost respinsă.

Ulterior, în cadrul examinării cauzei respective în instanța de fond în cadrul ședinței preliminare, apărarea a solicitat instanței de judecată dispunerea efectuării expertizei judiciare grafologice în comisie, însă, a fost respinsă această solicitare. La fel s-a procedat și la examinarea cauzei în instanța de apel, ultima din start a respins toate cererile și argumentele apărării.

Consideră că, prin respingerea demersului apărării de a dispune expertiza grafologică suplimentară, concluzia căreia are un impact decisiv asupra determinării cauzei, a fost restricționat dreptul la apărare. Astfel, apărarea nu a avut posibilitatea de a adresa întrebări experților.

5.1. Avocatul Istrati Adrian în numele inculpatei, a depus recurs suplimentar prin care a invocat că la moment, pretinsa parte vătămată Odobescu Victor și inculpata Postu Tamara sunt în proces de încheiere a unei tranzacții de împăcare, cu achitarea imediată a sumei încasate prin ordonanța Judecătorie Orhei din 12.09.2016 în cauza civilă nr.2p/0-229/16, care urmează a fi efectuată în cadrul procedurii de executare, iar actele confirmative urmează a fi prezentate. A enunțat că, în rezultatul acestei tranzacții va fi executată integral hotărârea instanței civile, fapt ce demonstrează lipsa atât a intenției de a comite infracțiunea cât și obiectul infracțiunii.

A menționat, din motiv că instanța de recurs nu poate administra careva probe noi, consideră că în cazul imposibilității de a emite o decizie de achitare în cadrul instanței de recurs, o posibilitate ar fi trimiterea cauzei la rejudecare.

6. Asupra recursurilor declarate a prezentat referință procurorul, care s-a expus pentru inadmisibilitatea acestora ca fiind vădit neîntemeiate și lipsite de temeiuri legale, deoarece instanțele inferioare just au constatat circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei și corespunzător au încadrat acțiunile inculpatei.

7. Judecând recursul ordinar declarat în baza materialelor dosarului și în raport cu motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate

fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

În sensul cerințelor art.414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu; dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă; în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant; dacă există circumstanțe atenuante și agravante; dacă probele corect au fost apreciate; dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii; dacă infracțiunea a fost corect calificată; dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate.

În corespundere cu art.384 alin.(3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform art.414 alin.(5) Cod de procedură penală, instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Însă, în urma lecturării textului deciziei, Colegiul penal lărgit reține că instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate și în acest context ține să menționeze următoarele.

Instanța de apel în decizie a enumerat probele verificate în ședința de judecată la solicitarea procurorului și avocatului inculpatei, însă nu a verificat minuțios și obiectiv fiecare probă separat sub toate aspectele, prin prisma pertinentei, concludenței și veridicității, iar în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor.

Or, conform prevederilor art.art.100 alin.(4), 101 alin.(1) - (4) Cod de procedură penală, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor.

Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedeele probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului fiecărei probe, a coroborării lor.

Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera statistic probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, concluziile instanței de apel formulate poartă un caracter generic asupra operațiunii de cercetare și verificare a probelor, iar așa cum examinarea probelor constituie elementul-cheie la pronunțarea unei hotărâri corecte și legale, lăsarea fără apreciere și aprecierea abstractă a acestora duce la pronunțarea unei hotărâri incomplete, neîntemeiate și cu o doză sporită de incertitudine asupra calității înfăptuirii actului de justiție.

În aceeași ordine de idei, Colegiul penal apreciază drept neîntemeiate argumentele instanței de apel precum că, „ ... de facto, inculpata Postu Tamara își recunoaște vina în comiterea infracțiunii incriminate, însă instanța de apel apreciază critic afirmațiile că, nu a urmărit scopul dobândirii ilicite a bunurilor lui Odobescu Victor, nu l-a indus în eroare pe ultimul ... precum că are posibilitatea de a organiza prelungirea contractului de locațiune și diviza terenul ...”.

La caz, instanța de recurs reține că concluziile instanței de apel sunt bazate pe presupuneri, fiind lipsite de o analiză a circumstanțelor concrete a speței, or, instanța de apel nu a dezvoltat ideea în ce mod a stabilit că inculpata nu avea posibilitatea de a organiza prelungirea contractului de locațiune și diviza terenul aflat în litigiu și nici în ce constă metodele dolosive de a induce și menține partea vătămată în eroare.

Pe de altă parte, la examinarea cauzei în ordine de apel, instanța s-a expus într-un mod obscur asupra argumentului invocat în cererea de apel de către avocatul Istrati Adrian în interesele inculpatei pe chestiunea că, ” ... Postu Tamara a fost pusă sub învinuire în baza art.190 alin.(5) Cod Penal, contrar prevederilor art.63 alin.(2) pct.3) Cod de procedură penală”.

De asemenea, Colegiul penal evidențiază că instanța de apel nu a făcut o claritate asupra argumentului invocat de către apărare precum că, „ apărarea consideră că acțiunile inculpatei nu se încadrează în cele prevăzute de norma penală, în speță persistând niște relații civile”.

Astfel, Colegiul penal explică că motivarea hotărârii reprezintă un element de transparență a justiției inerent oricărui act jurisdicțional, iar hotărârea judecătorească este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a pretențiilor deduse judecății, dispozițiilor legale incidente și probelor administrate în cauză în scopul aflării adevărului, urmare a unui raționament logic-juridic care se reflectă în motivarea acesteia.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs. (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) § 85).

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia. (Hirvisaari c. Finlandei, (2001) § 30).

Potrivit prescripțiilor art.414 Cod de procedură penală, judecând apelul, instanța de apel verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond.

Generalizând cele expuse, Colegiul penal lărgit constată că, în speța discutată,

și-a găsit confirmare temeiul invocat de recurent și prevăzut în art.427 alin.(1) pct.6 Cod de procedură penală, „decizia atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii”, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să tina seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art.art.93, 95, 101 Cod de procedură penală și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, argumentând clar concluziile sale, ținând cont de motivele expuse în pct.7 din prezenta decizie.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Istrati Adrian în numele inculpatei, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 septembrie 2019, în cauza penală în privința inculpatei *Postu Tamara xxx* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 15 octombrie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Boico Victor